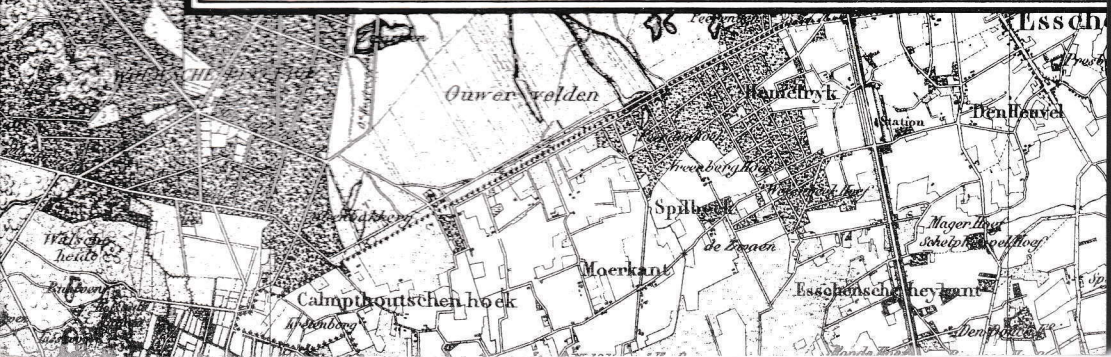

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

4-'94

Kermissen en markten

Slechts weinigen zullen weten dat de kermis eigenlijk een kerkelijk feest is, ontstaan in de Middeleeuwen. Vroeger was de bouw van een kerk een grote gebeurtenis. Het kerkwijdingsfeest trok van heinde en ver een massa volk. Om de herinnering aan de stichting en wijding van de kerk levend te houden werd het feest jaarlijks opnieuw met grote luister gevierd. Een spreekwoord zegt: "Waar het volk is, is de nering" en daarom waren er op zo'n dag vele kooplui en marskramers. Tegelijk verloor het feest haar specifiek religieuze betekenis van "kerkmis"; de verjaardagsmis van de kerkwijding. Toen door de hervorming veel godsdienstige elementen van het oude kerkwijdingsfeest werden verboden, veranderde de kerkmis van lieverlee in kermis, in de zin van een jaarmarkt.

Heden ten dage heeft iedere stad of dorp zijn kermis of jaarmarkt. In tegenstelling tot andere plaatsen in westelijk Noord-Brabant heeft Wouw nooit een verordening op de jaarmarkt of kermis gehad. Wel kwam in 1899 een verordening op de heffing van staangeld. Het "marktgeld" bedroeg in 1899:

A. Voor de kermis of jaarmarkt te Wouw:

1. voor iedere kraam, stal, tent of tafeltje per m² ingenomen grond: 15 cent.
2. voor een carrousel of draaimolen: f 25,--.
3. voor een schommel: f 10,--.
4. voor een krachtmeter of slagmachine (Kop van Jut): f 1,50.

B. Voor de kermis of jaarmarkt te Heerle:

1. voor iedere kraam, stal, tent of tafeltje per m² ingenomen grond: 10 cent.

2. voor een carroussel of draaimolen: f 10,--.
3. voor een krachtmeter of slagmachine: f 1,--.

C. Voor de kermis of jaarmarkt te Wouwse Plantage:

1. voor iedere kraam, stal, tent of tafeltje per m² ingenomen grond:
7 1/2 cent.
2. voor een carroussel of draaimolen: f 5,--.
3. voor een krachtmeter of slagmachine: f 0,50.

D. Voor andere kleinere kermissen of jaarmarkten te Wouw:

1. voor iedere kraam, stal, tent of tafeltje per m² ingenomen grond:
7 1/2 cent.

In 1922 bedroeg de totale opbrengst van de kermissen in de gemeente f 1.436,80, gesplitst al volgt:

Wouw	f 1080,70
Heerle	f 181,90
Wouwse Plantage	f 168,50
Bameer	f 5,70

De bruto-opbrengsten van de kermissen bedroegen in:

1950 f	4.206,35
1960 f	3.417,--
1970 f	16.395,--
1975 f	31.719,50

Vele jaren lang werden de kermissen onderhands verpacht. Gezien het grotere financiële voordeel bij openbare verpachting van de kermis, besloot de raad in 1966 hiertoe over te gaan. Dit bracht inderdaad meer geld in de gemeentekas, echter de prijzen van de kaartjes voor de diverse kermisattracties gingen eveneens omhoog.

Kermisdata

De kermis in **Wouw** was vóór 1925 vastgesteld op de zondag welke valt op of na 17 september. Die dag werd het feest van de H. Lambertus gevierd, de patroonheilige van de kerk van Wouw. Hier werd het begrip kerk_mis-kermis echt in de praktijk gebracht.

Aangezien vele kermis-inrichtingen op deze dag naar andere grotere kermissen gingen, besloot de raad op 14 maart 1925 de kermis te Wouw vast te stellen op de **2e zondag in september**. De voorzitter voegde er direct aan toe, dat de verplaatsing van de kermis zeker ook in het financiële belang van de gemeente zou zijn.

Sinds mensenheugenis werd de kermis te **Heerle** gehouden op de 2e zondag in september. Toen echter op 14 juli 1862 de nieuw gebouwde kerk te Heerle kerkelijk werd ingezegend, verzocht de Kerkeraad van de parochie Heerle, overeenkomstig het eeuwenoude kerkelijke gebruik, om de kermis te doen verplaatsen naar 14 juli. Het verzoek werd ingewilligd en bij raadsbesluit van 4 april 1863 werd besloten om de kermis te Heerle voortaan te houden op **de zondag welke valt op of na 14 juli**.

De kermis te **Wouwse Plantage** vindt plaats op de **1e zondag van augustus**. De raad besloot hiertoe op 2 augustus 1879, naar aanleiding van een verzoek van enkele inwoners uit Wouwse Plantage om een kermis te houden. Op de laatste kermisdag vindt o.a. een wielervedstrijd plaats op gewone fietsen. Dit spektakel trekt ieder jaar vele mensen naar Wouwse Plantage.

De kermis te **Moerstraten** wordt gehouden op de **laatste zondag in juli**. Wanneer deze kermis door de raad is ingesteld is niet te achterhalen. In Moerstraten was het krijgen van kermisattracties een bijzonder probleem. Dat heeft er in geresulteerd dat in het dorp al enkele jaren geprobeerd wordt om de kermis te vervangen door een dorpsfeest in het begin van de maand juli.

De duur van alle kermissen is 4 dagen, nl. zaterdag, zondag, maandag en dinsdag. Naast deze "officiële" kermissen hadden vele buurtschappen en gehuchten vroeger een eigen "kermis", die slechts uit enkele kramen bestond.

Markten.

Op 28 februari 1874 besloot de raad tot instelling van een botermarkt te Wouw. Deze werd elke woensdagvoormiddag gehouden.

In "De Zoom" van 6 maart 1874 lezen we over deze markt het volgende bericht:

In deze gemeente is een botermarkt opgericht. Verleden woensdag had die voor de eerste maal plaats; de aanvoer was voor een eerste proefneming vrij aanzienlijk en ging aan een flinke prijs grif van de hand. De zeer aanzienlijke partij eieren waren in een oogwenk opgeruimd. De besteedde prijzen waren: Boter per pond 77½ cent; eieren 8½ cent. (Let op het woord besteedde, de corrector had daar waarschijnlijk geen oog voor ! RH)

Tot 1894 werd deze markt regelmatig bezocht, maar sinds de oprichting in 1894 van enkele roomboterfabrieken te Wouw werd er geen boter meer aangevoerd. Het duurde echter nog tot 1921 totdat de botermarkt officieel werd afgeschaft.

In 1888 werd besloten om op de 3e vrijdag in de maanden maart, april en oktober van elk jaar een paarden- en beestenmarkt te houden. De markt werd gehouden op het marktplein. Vanaf 1931 werd de veemarkt gehouden op de eerste donderdag van maart, april, mei, september, oktober en november van elk jaar.

Ook van deze markt, die voor het eerst in oktober 1888 werd gehouden, maakt "De Zoom" melding:

Wouw, 20 oktober, De gister alhier gehouden eerste paarden- en beestenmarkt was buitengewoon bezocht. Een 200-tal beesten en een 30-tal paarden waren aan de lijn. Door de aanwezigheid van vele kooplieden was de handel druk, waar het prachtige weer zeker zijne niet weinig aan toebracht. De Wouwsche veehouding heeft dan ook uitgepakt, want er was allerprachtigst vee aangevoerd. Men kan dus gerust aannemen dat de Wouwsche paarden- en beestenmarkt gevestigd is."

Dat succes zal wel enige tijd voortgeduurd hebben, want meer meldingen zijn in de krant niet te vinden. Tot het blad van 22 maart 1892. Het bericht dat dan verschijnt doet zelfs wat komisch aan:

Op de vrijdag alhier gehouden voorjaars paarden- en beestenmarkt bestond de gehele aanvoer uit.... één stierkalf, en dat niettegenstaande de gemeente Wouw een veestapel bezit van ongeveer 3000 stuks."

Bij besluit van 17 januari 1936 werd de veemarkt opgeheven.

Marktmeester

In 1899 werd Johannes Gerardus Sibens tot marktmeester benoemd op een daaraan verbonden jaarwedde van f 25,-. Hij bleef marktmeester tot 1933 toen zijn zoon Gerardus tot marktmeester werd benoemd. Adrianus Cornelis Sibens volgde in 1936 zijn vader op.

In tegenstelling tot vele gemeenten in West-Brabant kent Wouw geen weekmarkt. Wel is voor enkele kooplieden op het Torenplein een standplaats gereserveerd. Elke woensdagvoormiddag zijn de kooplieden aanwezig. Ook in Heerle mogen enkele kooplieden hun waren wekelijks te koop aan bieden.

Wouw, mei 1992.

Jan Schijven

